

Pan
Wojciech Głąb
Dyrektor
Specjalnego Ośrodka
Szkolno-Wychowawczego
im. Jana Pawła II
w Jarosławiu

LRZ-4101-03-02/2011
P/11/071

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.) zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie przeprowadziła w Zasadniczej Szkole Zawodowej działającej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Jana Pawła II w Jarosławiu kontrolę w zakresie nadzoru pedagogicznego, sprawowanego przez Dyrektora Szkoły w latach szkolnych 2008/2009, 2009/2010 i 2010/2011 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 19 maja 2011 r. Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia realizację nadzoru pedagogicznego, sprawowanego przez Dyrektora Ośrodka w latach szkolnych 2008/2009, 2009/2010 i 2010/2011 (I półrocze).

Zgodnie z postanowieniem § 8 ust. 3 pkt 6 załącznika nr 6 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w *sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół* (Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.) - liczba uczniów w oddziałach dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim powinna wynosić

od 10 do 16. Wymagana liczba uczniów została przekroczona w roku szkolnym 2010/2011 w kasie Ib, do której uczęszczało 17 uczniów, z powodu skierowania jednego ucznia przez starostę oraz wymagane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Ustalono, że nauczyciele prowadzący zajęcia posiadali kwalifikacje pedagogiczne do zajmowania stanowiska nauczyciela w placówce kształcenia specjalnego. Z 34 nauczycieli prowadzących zajęcia w Szkole 33 posiadało odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Dyrektor oraz Wicedyrektor nadzorujący Szkołę posiadali kwalifikacje niezbędne do sprawowania nadzoru pedagogicznego.

W kontroli ustalono, iż nauczycielka wychowania fizycznego nie posiadała kwalifikacji do nauczania tego przedmiotu. Nauczycielka została zatrudniona w Szkole od dnia 1 września 1987 r., posiadając dyplom ukończenia Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Wydział Społeczno-Pedagogiczny w zakresie historii, specjalność nauczycielska. W trakcie pracy w Szkole, w 1993 r. ukończyła kurs kwalifikacyjny z zakresu pedagogiki specjalnej-oligofrenopedagogiki. Mianowanie otrzymała w dniu 6 kwietnia 2000 r. i uzyskała kwalifikacje do nauczania historii. W roku 2003 została nauczycielem dyplomowanym. Wspomniana nauczycielka posiadała kwalifikacje do nauczania historii a ponadto prowadziła zajęcia lekcyjne z wychowania fizycznego, do których nie posiadała przygotowania, co naruszało przepisy § 2 i 3 oraz § 14 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. *w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli* (Dz. U. Nr 50, poz. 400).

W ocenie NIK w przypadku tego nauczyciela nie ma zastosowania postanowienie § 20 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. *w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli* (Dz. U. Nr 155, poz. 1288 ze zm.), stanowiący, że *nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie rozporządzenia na podstawie mianowania, którzy spełniali wymagania kwalifikacyjne na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują nabyte kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela*, z uwagi na fakt, iż nauczyciel ten nie posiadał nigdy kwalifikacji do nauczania wychowania fizycznego. Prowadził wprawdzie zajęcia z ww. przedmiotu, ale bez odpowiednich kwalifikacji do jego nauczania. W ocenie NIK akt mianowania, w omawianym przypadku, uprawnia nauczycielkę do zachowania kwalifikacji, ale do nauczania historii, a nie wychowania fizycznego.

NIK pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia opracowane przez Dyrektora Szkoły plany nadzoru pedagogicznego.

W kontroli ustalono, iż plany nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2008/2009 i 2010/2011 zostały przedstawione nauczycielom na posiedzeniach Rady Pedagogicznej w ustawowych terminach. Natomiast plan na rok szkolny 2009/2010 nie został przedstawiony Radzie Pedagogicznej. Dyrektor Ośrodka z planem nadzoru pedagogicznego zapoznał nauczycieli indywidualnie wydając zarządzenia z 7 i 15 grudnia 2009 r.

W ocenie NIK działanie takie stanowiło naruszenie § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w *sprawie nadzoru pedagogicznego* (Dz. U. Nr 168, poz. 1324).

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania obejmujące realizację planów nadzoru pedagogicznego.

Wnioski wypływające ze sprawowanego nadzoru przedstawiane były Radzie Pedagogicznej na zakończenie każdego roku szkolnego i następnie realizowane w kolejnych latach szkolnych. W kontrolowanych okresie Dyrektor sprawował nadzór pedagogiczny poprzez działalność diagnostyczno-oceniającą i wspomagającą. Ważnym narzędziem realizowanego nadzoru były hospitacje (w roku 2008/2009) i obserwacje (w roku 2009/2010 i 2010/2011), które wykonywano zgodnie z harmonogramami zawartymi w planach nadzoru. Działania te miały na celu obserwację efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej nauczycieli. W zakresie działalności wspierającej Dyrektor Szkoły realizował zadania, mające na celu doskonalenie zawodowe kadry nauczycielskiej, motywował nauczycieli do pracy oraz inicjował, wdrażał i koordynował praktyki przyczyniające się do rozwojowi placówki.

W kontroli ustalono, iż w ramach nadzoru pedagogicznego została przeprowadzona ewaluacja wewnętrzna w odniesieniu do oceny realizacji wybranych wymagań z czterech obszarów pracy placówki, stosownie do postanowień § 7 i 20 w/w rozporządzenia w *sprawie nadzoru pedagogicznego*. Ogólnym celem było sprawdzenie i ocena wymagań na poziomie D (określanym w rozporządzeniu jako podstawowy), w odniesieniu do 4 obszarów. W wyniku ewaluacji wewnętrznej wysunięto wnioski do realizacji, mające na celu stałe podnoszenie warunków i jakości kształcenia, wdrażanie nowych metod rewalidacji uczniów, podnoszenie jakości i standardu kształcenia się wychowanków Ośrodka.

W ocenie NIK nieprawidłowością było nie analizowanie w sposób udokumentowany wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w kontrolowanym okresie uczniów klas trzecich. W Szkole nie stosowano ani analizy jakościowej ani ilościowej wyników egzaminów. W związku z powyższym w Szkole nie wprowadzono programu naprawczego w kierunku wzrostu zdawalności egzaminu zawodowego. W roku szkolnym 2008/2009 z 23 uczniów przystępujących do egzaminu zawodowego zdało 10 (40%), w roku 2009/2010 z 14 - zdało 7 (50%).

Pozytywnie Najwyższa Izba Kontroli ocenia przestrzeganie wewnętrznego systemu oceniania uczniów.

W kontroli ustalono, że w Szkole opracowano Wewnętrzny System Oceniania uczniów. Wychowawcy klas i nauczyciele poszczególnych przedmiotów na początku każdego roku szkolnego informowali zarówno uczniów jak i ich rodziców o warunkach, sposobie i kryteriach oceniania z zajęć edukacyjnych oraz z zachowania stosownie do postanowień określonych postanowieniem § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w *sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz. U. Nr 83, poz. 562) zwanego dalej „*rozporządzeniem w sprawie oceniania*”. W Regulaminie oceniania zapisano tryb odwołania od ustalonych ocen. Stwierdzono, że każde odwołanie od oceny było traktowane indywidualnie, a system oceniania był poddawany ewaluacji. Badanie ankietowe przeprowadzone wśród uczniów trzecich klas wykazało, że przyjęty w Szkole system oceniania był przestrzegany. Stosownie do wymogów § 4 ust. 1 pkt 1 *rozporządzenia w sprawie oceniania* dla każdego ucznia posiadającego orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego opracowane zostały indywidualne programy edukacyjne.

Pozytywnie należy ocenić działalność wychowawczą i profilaktyczną Szkoły w zakresie zapobiegania zjawiskom patologii.

W kontroli ustalono, że w Ośrodku rozpoznawano i zapobiegano zachowaniom patologicznym wśród uczniów. W tym celu opracowano i wdrożono *Program Wychowawczy i Szkolny Program Profilaktyczny Ośrodka*. Szkoła realizowała zawarte w tych dokumentach programy profilaktyczno - wychowawcze w zakresie szkodliwości nałogów, uświadamiania zagrożeń związanych z uzależnieniem od narkotyków, kształtowania umiejętności właściwych zachowań wobec przemocy. Wszystkie Programy były dostosowane dla uczniów

z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim i określono w nich do jakiej grupy uczniów są adresowane. Programy profilaktyczny i wychowawczy poddawano ewaluacji i modyfikacji, zgodnie z przyjętymi przez Szkołę procedurami. Ankieta przeprowadzona wśród uczniów ostatnich klas Szkoły Zawodowej wykazała, że Szkoła posiada wiedzę co do faktycznej skali i struktury zagrożeń patologicznych. Realizowany przez Ośrodek *Program Wychowawczy* i *Program Profilaktyczny* uwzględniały eliminację wskazanych przez uczniów w ankiecie zagrożeń patologicznych.

Stwierdzono, że uczniom zapewnione zostały bezpieczne i higieniczne warunki pobytu na terenie Szkoły, związane z realizacją nadzoru pedagogicznego, określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w *sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach* (Dz. U. z 2003 r., Nr 6 poz. 69 ze zm.). Dyrektor Ośrodka dokonywał kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki. Prowadził również, wymagany przepisami ww. rozporządzenia rejestr wypadków.

W okresie objętym kontrolą na terenie Szkoły wydarzyło się 14 wypadków. Szkoła nie zawiadamiała o wypadkach zaistniałych na jej terenie organu prowadzącego, co naruszało postanowienia § 41 ust. 1 pkt 4 w/w rozporządzenia w *sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach*.

Szkoła stosownie do wymogów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w *sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji* (Dz. U. Nr 23, poz. 225 ze zm.) prowadziła księgę ewidencji dzieci, księgę uczniów i księgi arkuszy ocen. Psychologowie i pedagog prowadzili dzienniki (o których mowa w § 8 ww. rozporządzenia), do których wpisywali tygodniowy plan swoich zajęć, zajęcia i czynności przeprowadzane w poszczególnych dniach oraz dane osobowe uczniów objętych różnymi formami pomocy.

W kontroli ustalono, że Statut Ośrodka nie zawierał następujących zapisów:

- określających sprawy, w których Rada Pedagogiczna, wykonując zadania Rady Ośrodka, zasięga opinii rady rodziców i samorządu wychowanków;
- trybu składania skarg w przypadku naruszenia praw wychowanka;

- organizacji współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc dzieciom i rodzicom;
- organizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa.

Brak powyższych regulacji naruszał przepisy dotyczące ramowych statutów placówek publicznych i ramowych statutów publicznych szkół.

Osobą odpowiedzialną za powstałe nieprawidłowości jest Dyrektor Ośrodka.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy o NIK wnosi o realizację następujących wniosków pokontrolnych:

1. Zapewnienie przydzielania nauczycielom przedmiotów zgodnie z ich kwalifikacjami.
2. Dokonywanie analiz wyników egzaminów zawodowych.
3. Przedkładanie Radzie Pedagogicznej Ośrodka planów nadzoru pedagogicznego.
4. Niezwłocznego informowania organu prowadzącego Ośrodek o wypadkach.
5. Dostosowanie statutu Ośrodka do obowiązujących przepisów rozporządzenia w sprawie ramowych statutów placówek publicznych i ramowych statutów publicznych szkół.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie oczekuje od Pana Dyrektora, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o podjętych działaniach na rzecz realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy o NIK w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Rzeszowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie rozpatrzenia zastrzeżeń.